

Ilm 2015: lõpp soe, kõik soe

Jahedale suvele vaatamata võib möödunud aastaga päris rahule jääda, nendivad Eesti klimatoloogid.

AIN KALLIS

Mullu oli rekordiliselt kõrge keskmine õhutemperatuur. See tuli tänu soojadele talvekuudele, mil kevadlilled õitsesid ja inimesed nautisid päikest. FOTO: SIIM LÕVI

Kuni detsembrikuuni arvati, et läinud aasta kujuneb üleilmselt alates 1880. aastast kuumimaks. Kuigi lõplikud arvutustulemused avaldatakse märtsis, paistab, et maapealsed mõõtmised annavad 2015. aastale siiski teise koha pärast 2012. aastat.

Teatavasti ei soovitata taoliste kliimarekordite üle rõõmu tunda: eeldatavasti toob kliimasoojenemine kaasa rohkem tormi, põudasid, uputusi ja palju muid kolemaid loodusõnnetusi. Samas teatasid suured kindlustuskompaniid äsja, et mullused kulud olid väikseimad alates 2009. aastast.

Miski ei jää märkamata

Muide, aasta õhusooja muutusi jälgitakse hoolsalt ka meil. Eesti Energia märkis kümmeaasta eest, et keskmise temperatuuri kõikumine ühe kraadi võrra mõjutab elektritarbimist kuni 150 GWh võrra aastas. Soe ilm vähendab soojatootmist, seega ka majanduskasvu...

Loodusõnnetuste ohvreid loendati 2015. aastal maakeral kokku 23 000, pea pooled neist olid seotud geoloogiliste katastroofidega, nt Nepali maavärin. USAs väideti koguni, et just tänu El Niñole ja globaalsele soojenemisele oli talv talutavam, orkaanid ei ulatunud maismaale, äikest ning tornaadosid esines harvem.

Samas möllasid metsatulekahjud Californias rekordilisel pindalal – 4,1 miljonit ha, hävis üle nelja tuhande maja, hukkus 13 pritsimeest. Harukordselt võimsad olid paduvihmad nii Brasiilias, Prantsusmaal, Indias, Malawis, Inglismaal kui Norras (viimases kahe sajandi tugevaim). Brasiilias valitses 80 aasta tugevaim põud. Aasta eelviimasel päeval kerkis põhjapoolusel temperatuur üle nulli.

Mullu saime uued soliidsed kliimarekordid – aasta keskmiseks õhutemperatuuriks Eesti kohta arvatati ilmasteenistuses 7,6° ja Tartu jaoks 7,4° (viimase aegrida 1866. aastast). Seni oli kuumimaks hiljutine 2008. aasta (Eesti keskmine 7,4°). Lisaks saadi detsembris ka värskeks kuu soojarekordiks +12,5° (Tõravere, 20. kuupäev).

Kuidas nii soe, küsivad paljud – suve polnud ju ollagi? Õige – mai, juuni ja eriti juuli olid keskmisest jahedamad, seevastu talvisemad kuud (jaanuar–märts, november ja detsember) olid väga soojad. Aasta

keskmise temperatuuri määrab aga tavaliselt just talve külmus.

Märkimisväärset oli ilmaelus muudki. Näiteks alates 1961. aastast ei ole nii kuiva oktoobrikuud varem esinenud: keskmiselt sadas vaid 12 mm (norm 74 mm). Kogu aasta madalaimaks temperatuuriks mõõdeti Väike-Maarjas 7. jaanuaril vaid –20,7 kraadi. Augustis sadas mandril kõva rahet, Saaremaal aga hõövlilaaste.

Põllumehed ei nurisenud aasta ilma üle sugugi – kõik taliviljad andsid rekordsaagi.

20 miljonit hukkunut

Sügis ja talv olid väga tormised. Ka tornaadosid-tuulispaskasid nähti vähemalt neli. Saime teada, miks oli torme nii palju – ühe astroloogi teadmiste kohaselt “otsib kuhjunud negatiivne energia väljapääsu”!

Veel ilmaga seotud uudiseid. Aasta lõpul hakati tugevamaid torme ristima mitmes Euroopa riigis. Näiteks pandi 2. detsembril Saksamaa Oscarile Venemaal nimeks Artemi. Ka meil 5. ja 6. detsembril kõva tuult toonud torm kandis Norras nime Synne, Saksamaal Ted, Taanis Helga, Suur-britannias ja Iirimaaal hoopis Desmond. Pahal lapsel mitu nime...

Päris lõpetuseks teade suurest autoõnnetusest, kus hukkunuid olevat olnud üle 20 miljoni. Nimelt sõitis juunikuus USA Idaho osariigis udus teelt välja veok 400 mesilastaruga. Enamik sõitjaist hukkus.